

اداره کل آموزش و پرورش استان آذربایجان غربی

عنوان کتاب: مطالعات اجتماعی ((پایه هفتم))

فصل ۱۲

عنوان درس نامه ۲۴: دانش و سر در دوران باستان

تدوین: شریف پور
مهاباد

اهداف درس ۲۴:

**آشنایی با زبان ایرانیان در انواع
حکومت های باستان**

آشنایی با انواع خط در دوران باستان

**آشنایی با علم و دانش در دوران باستان
آشنایی با هنر دوران باستان**

پیشرفت های ایرانیان در دانش ، **هنر و معماری** ،

جلوه هایی از شکوه و عظمت تمدن کهن ایران است.

زبان و خط اساس گسترش این دانش بوده است.

زبان فارسی

از هنگام استقرار اقوام آریایی در سرزمین ایران ، زبان فارسی زبان گفتاری و نوشتاری مردم این سرزمین بوده است و نویسندگان و شاعران زیادی به این زبان نوشته و سروده اند.

البته زبان فارسی در دوره های مختلف تاریخی تغییرات زیادی پیدا کرده است.

زبان ایرانیان در دوره

هخامنشیان ، « پارسی باستان »

در عصر اشکانیان و ساسانیان ، « پارسی میانه » یا « پهلوی » بوده که با هم تفاوت هایی داشته اند

در دوره اسلامی زبان « فارسی دری » رواج یافت

زبان رسمی امروز ما نیز فارسی دری است که با دو زبان قبلی شباهت هایی دارد.

کدام کشورها به جز ایران، مردم به زبان فارسی صحبت می کنند؟

تاجیکستان

افغانستان

اصل ۱۵ قانون اساسی می گوید :

زبان و خط رسمی و مشترک مردم ایران فارسی است. اسناد و مکاتبات و متون رسمی و کتب درسی باید با این زبان و خط باشد ولی استفاده از زبان های محلی و قومی در مطبوعات و رسانه های گروهی و تدریس ادبیات آنها در مدارس در کنار زبان فارسی آزاد است.

اصل ۱۵ قانون اساسی

انواع خط در حکومت های دوران باستان

خط پهلوی

خط میخی

تمدن جیرفت

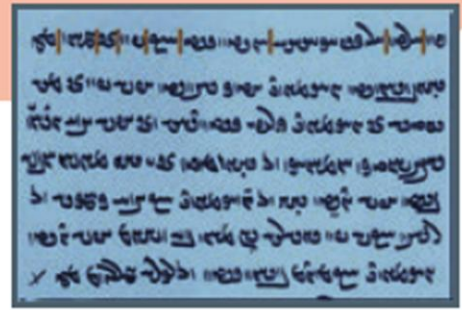
تمدن ایلام

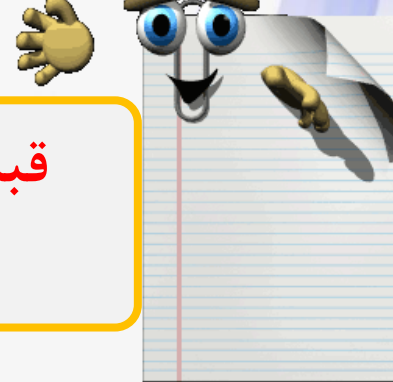
هخامنشیان

ساسانیان

قبل از مهاجرت آریایی ها ، تمدن های باستانی ایران همچون ایلام ، صاحب خط بوده اند.

در زمان هخامنشیان ، ایرانیان « خط میخی » را از اقوام بین النهرین اقتباس کردند و تغییرات زیادی در آن به وجود آوردند.

کتیبه های به جا مانده از دوره هخامنشیان در بیستون و تخت جمشید به زبان پارسی باستان و با خط میخی نوشته شده است.
در دوره های اشکانیان و ساسانیان ، خط پهلوی رایج بود.

خط

دانش

ابداعات دوران باستان چه بود؟

ساختن بناهای عظیم و محکم

پل ها

سدها

وسایل مختلف
زندگی

ابزارها

ریاضی

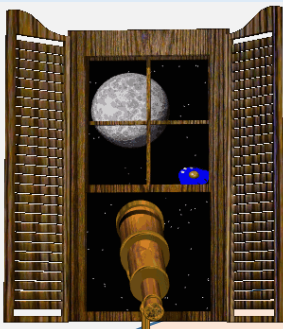
هندسه

زمین شناسی

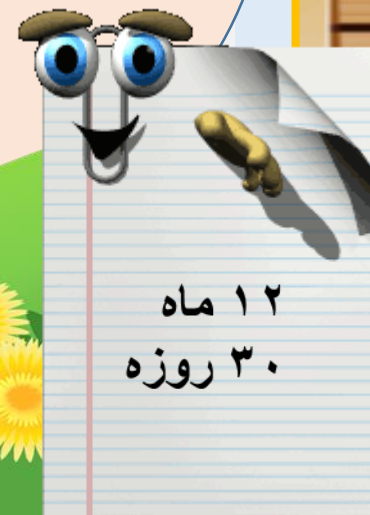
علوم که دوران باستان
با آن آشنا بودند

پیشرفت ایرانیان باستان در نجوم

آنان با **سنجش و تعیین زمان** به خوبی آشنا بودند و چون برای فعالیت های **کشاورزی** که در **فصول خاصی** از سال انجام می گرفت ، به تقویم نیاز داشتند ، تقویم **خورشیدی (شمسی)** را به وجود آوردند و سال را به **۱۲ ماه ۳۰ روزه** تقسیم کردند و **۵ روز پایانی سال** را **جداگانه** به حساب می آوردند. این تقویم از **کم نظیرترین** تقویم های دنیاست.

پیشرفت ایرانیان باستان در پزشکی

ایرانیان خواص درمانی گیاهان را می شناختند

در بخشی از کتاب اوستا از سه نوع پزشک

پزشک دعا

پزشک معمولی

جراح

که با دعاهای مقدس ، باطن افراد را درمان می کند ، نام برده شده است.

در دوره ساسانیان شاپور ساسانی:

در شهر جندی شاپور (در خوزستان کنونی)

مدرسه های پزشکی و بیمارستانی تأسیس نمود

که یکی از قدیمی ترین مدارس پزشکی جهان

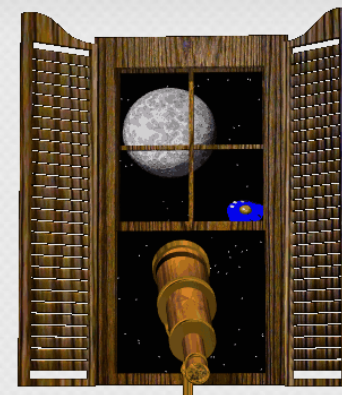
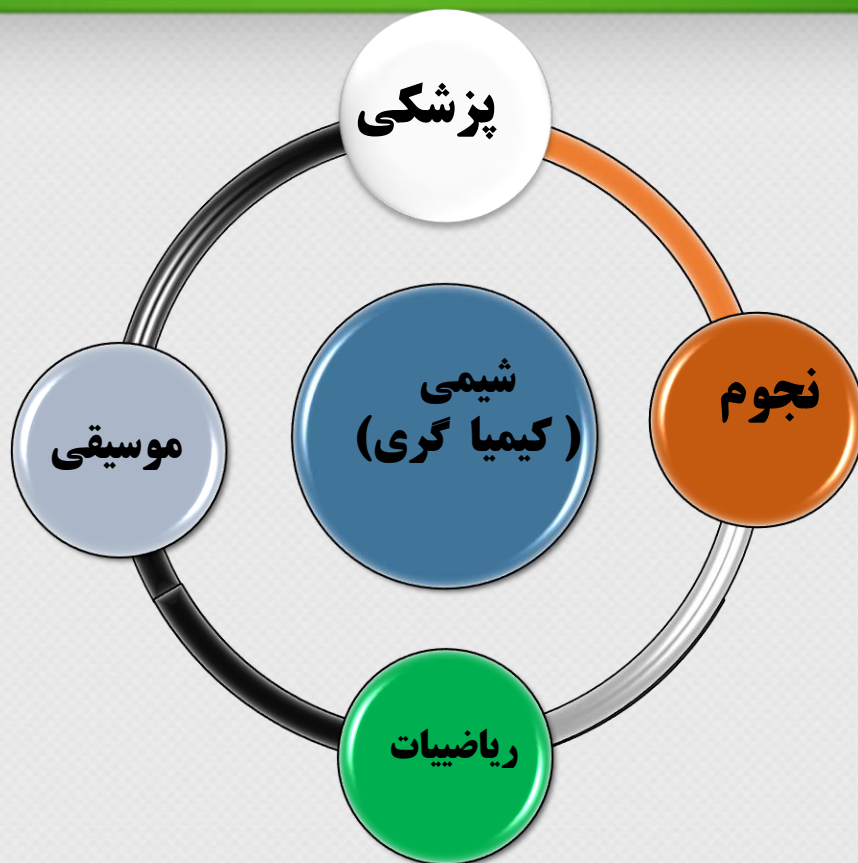
به شمار می رود.

شاپور ساسانی از دانشمندان و استادان برجسته
دیگر کشورهای آن روز نیز برای تدریس
در دانشگاه جندی شاپور دعوت می کرد

چه علومى در جندى شاپور تدریس می شد؟

هنر در دوران باستان

قالی بافی

پارچه بافی

سفالگری

زرگری

، چرم سازی

فلز کاری

حجاری

سنگ بُری

کاشی کاری

موسیقی

مُنبت کاری

قلم زنی

نقاشی

منبت کاری نوعی کنده کاری و حکاکی روی چوب است
که به منظور زیباسازی بر روی چوب
انجام می شود

صرفاً جهت مطالعه آزاد

قلم‌زنی عبارت است از تزئین و کندن نقوش بر روی
اشیای فلزی به ویژه مس، طلا، نقره، برنج

صرفاً جهت مطالعه آزاد

حجّاری، هنر کندن نقش بر سنگ و صنعت بریدن آن برای کاربرد در معماری و نیز هنر و صنعت ساختن اشیای سنگی می باشد

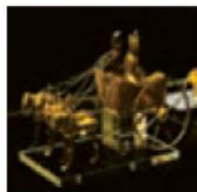
صرفاً جهت مطالعه آزاد

انواع هنرهای دوران باستان

هخامنشیان

دسته گلدان بز طلائی

ارابه طلائی

ریتنون (تکوک) شیر غزان

اشکانیان

جراغ روغن سوز سرامیکی

ریتنون (تکوک) نقره ای

ساسانیان

پشقاب نقره ای با روکش طلا

جگ

بارج نقره و طلا

ایرانیان با توجه به شرایط آب و هوایی و مصالحی که در منطقه آنها بود، خانه های خود را از سنگ، چوب و خشت می ساختند.

با تأسیس امپراتوری های بزرگ و ساختن شهرها به تدریج بناهای بزرگ و باشکوهی چون کاخ ها، آرامگاه ها و آتشکده ها ساخته شدند.

برخی از این بناها مانند تخت جمشید از نظر معماری، وسعت و عظمت، شهرت جهانی دارند.

علاوه بر تخت جمشید،

هگمتانه، پاسارگاد، تخت سلیمان، طاق بستان و طاق کسری

از بناهایی هستند که پیشرفت ایرانیان را در معماری نشان می دهند.

طاق بوستان

هکمتانه

تخت سلیمان

طاق کسری

خودسنجی

۱- از چه زمانی زبان فارسی زبان گفتاری و نوشتاری مردم ایران بوده است؟

۲- زبان مردم ایران در دوره های هخامنشیان ، اشکانیان ، ساسانیان و دوره اسلامی چه بود؟

۳- زبان امروز مردم ایران چیست؟

۴- کتاب اوستا از چند نوع پزشکی نام برده شده است

۵- مدرسه و بیمارستان جندی شاپور به دست چه کسی تأسیس شد و چگونه مکانی بود

۶- صنعتگران و هنرمندان دوره ایران باستان در چه زمینه هایی فعالیت می کردند

۷- در کدام بناها ، پیشرفت ایرانیان در معماری را نشان می دهد؟